

PREGLJED SOVJETSKO- NEŠKE FRONTE

Slovenski borci za slobodu Jugoslavije

Peter Strugar, koamndir,
Jernej Posavec, komisar.

Iz zavezniških krogov se zatrjuje, da je atentat povzročen z strani osiŝca, kar bi moralo posluŝiti za razkol izmed zaveznikov in domaĉem prebivalstvu, ĉeŝnaŝe vodje pobijajo in hoĉejo biti popolnoma gospodarji nad nami. Brez dvoma da se bo nacistiŝna propaganda posluŝila izkoristiti atentat na Darlana v svoje svrhe. Upati pa je, da ji ne bo uspelo preslepiti oĉitnega dejstva med ljudstvom, ki dobro pozna nacistiŝne trike in jim ne naseda kar

“EDINOST”

Published Semi-monthly by the
“EDINOST” Publishing Company
In the Slovenian Language.

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

Izhaja dvakrat mesečno na slovenskem jeziku
Naslov: EDINOSTI
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Odločnost in neomajana enotnost v naslednjem letu za zmago

Z nastopom novega leta in ob pregledu položaja v svetu, se ta nahaja v eni najodločnejši dobi. Vrstijo se stotera in tisočera vprašanja v socialnih, narodnih in mednarodnih ozirih in predvsem tekoči vojni o katere izhodu odvisna je bodočnost narodov in človeštva.

In naravnost izhod vojne postavlja že sedaj gotove naloge pred svet, narode v svetu, razna društva in organizacije, ter z eno besedo prd svobodoljubne sile v splošnem, da v naslednjem letu pospešijo vsa produktivna sredstva, pristopijo k odločnejšim akcijam in edinstvo vseh slojev, za pospešitev popolne in končne zmage nad zločinskimi sovražnikom narodov in človeštva — fašizmom.

Brez kakoršnega koli dvoma vesti zadnjih dni, navdušujejo svet iz vseh bojnih črt. Na prvem mestu so te iz bojne črte sovjetsko-nemšk fronte. Junaška Rdeča Armada in narodi Sovjetske Unije, katerim se deli priznanje v svetu in prištevaajo si v srečo, da je bila armada in narodi v svetu, kateri so ne samo vzdržali vso odporno silo istočasno ji zadajati tako težke udarce, da je točasno ta nekoč opevana “nepremagljiva” sila v begu na vse strani.

Z tem se naravnost izpeminja položaj Zedinjenih narodov v svetu. Položaj, kateri postaja močnejši, bolj enoten in odločen v borbi na bojni črti, ter tudi v zaledju bojne črte. Razni elementi, ki so z svojo odlašajočo politiko bili največja ovira za pravičen razvoj in pospeševanje produktivnih sredstev, ter splošne mobilizacije v borbi proti osišču, izgubljaajo svojo vrednost ker narod spoznava toliko bolj in bolj preče naloge v tekoči vojni. Poleg tega vojni položaj sredi nalog za vojno in produkcijo vojnih potrebščin, spreminja položaj ljudstva v splošnem, spoznavajoč svojo odločno nalogo tudi v socialnih vprašanjih. Vse to pomeni da je tekoča vojna — ne navada vojna, ampak vojna za zmago proti najbolj krutega in brezobzirnega sovražnika vsega narodnega in človeškega napredka, ter sredi tega obenem za prureditev poveljnega sveta na pravični in demokratični podlagi.

Vsled tega tekoči položaj postavlja kakor omenjeno pred vsako skupino, organizacijo in društvo — pred vse svobodoljubne sile sveta, posebej nalogo v naslednjem letu. Jasno je, da z tem postavlja delno naloge tudi pred kanadske Slovence. Če tudi po svojem številu sicer majhna vejica v veliki družini Zedinjenih narodov, so naši interesi tesno vezani v tej vojni tako glede našega obstoja v naši novi domovini Kanadi, do katere nas dolžnost veže na prvem mestu, kakor tudi moralno in materialno podpiranje svobodilne borbe našeg trpečega naroda v starem kraju. Glede uspeha v podpiranju v eni in drugi zadevi, nam je na prvem mestu potrebna enotnost, da dosežemo uspeh izdatnejšega podpiranja in obenem sredi drugih narodnih skupin obvarujemo najboljše sredstvo kanadskega naroda v borbi proti osišču: **Narodno enotnost in odločnost v borbi za vničenje fašistične zveri v letu 1943.**

To so naloge ne posameznika, ne posamezne organizacije ali pa društva. To so naloge naroda in narodov v svetu v splošnem. To so naloge, ki ne trpijo sovraštva, zavisti ali pa osebnega preziranja. To so naloge, ki so nam vsem skupne in nam vsem prinašajo enako vrednost.

Zato zberimo vse sile v naslednjem letu tudi kanadski Slovenci, da bo naš izkaz v podpiranju naše nove domovine Kanade, podpiranju vseh drugih plemenitih stvari, skupen, soglasen in edinstven. Pred nam bo geslo v naslednjem letu: **Bratstvo in sloga v borbi proti fašizmu, do popolne in končne zmage!**

Razmere v starem kraju

Od samega pričetka, namreč od poraza jugoslavske armade, narodi v Jugoslaviji, so bili prepušeni eni najtežji usodi — usodi, katere izhod je bil gorovje in gozd. Ni bilo organizirane odporne sile, katere bi bila v stanju zaščititi večji obseg pokrajine, ampak razbiti oddelki zbirali so se v one kraje, kateri so bili začasno sovražniku nedostopni in odkoder si je ena ali pa druga skupina ohranila življenje, pred strašnim nasiljem in zločinstvom, razsajajočih laških in nemških fašističnih zločincev, nad prebivalstvom.

Zaprav od tega časa nastaja borba posameznih skupin in sicer v napadanju na prometno vez čez jugoslovansko ozemlje. Napadi na posamezne izdajalce, ter istočasno na gestapovske posadke. Jasno je, da se ni moglo pričakovati večjih vojnih vpadov in operacij vsaj toliko času, dokler ni prišlo do medsebojne vezanosti takih skupin in organiziranih na organizirani podlagi in izvrševanju večjih in uspešnejših napadov, na transportne vezi, vojaška skladišča in tudi vojaške posadke. Ti napadi so imeli dvojni cilj. Prva naloga je bila brez odlaganja pobiti fašistično silo, sprečiti ji neovirani prevoz orožja, municije in vojaštva na razne bojne črte proti zavezniških armad. In druga pa v tem, da so se taki oddelki na račun sovražnika istočasno oborožili.

Toda zasledujoči razne vesti od pričetku osvobodilne borbe v Jugoslaviji, dobimo jih z vpadanjem komunističnih skupin. Tako so bila poročila Berlina in tudi drugih krogov, katere so kratkomalo vsako večjo akcijo očitala komunistom in za komunistične bande. Razviden pregled iz raznih poročil, se ni tam podvzemalo kakoršnega koli odpora z niti ene strani, razen onih skupin in oddelkov, ki so organizirani po gorah in hribih, ter zedinjavajoč ljudstvo na organizirani podlagi za večji in močnejši odpor.

Sedaj pa, ko Narodna Osvobodilna Vojska Jugoslavije šteje nad tristo tisoč oboroženih mož, ter istočasno ene od največjih odpornih sil v zasedeni Evropi, naenkrat

Novega leta poslanica

Bratje in sestre: — Predno bo ta izdaja Edinosti priaspela na dom slehernega naročnika in predno se bodo z njo seznanili tudi drugi čitatelji, člani in članice Zveze Kanadskih Slovencev — bo nastopilo Novo leto 1943.

Kakor po navadi si bomo ob tem času segali roka v roki v znak noveletnega voščila. Ponekod v zabavni priložnosti, pogovoru pri sosedu med znanci in prijatelji, ter drugog pa zopet na delu v tovarni, na straži in v strelskem jarku. Vseposvods se bodo ponavljali zares lepo zapopadni običaji in pri tem dajali podlago iskrenih želja in čutov do svojcev, do sorodnikov, staršev bratov in sester. Tembolj v tekoči dobi, ko bodo naše misli segale na razni strani sveta in si skušale odgovarjati na stotetera vprašanja, vsled strašnih dogodkov v svetu, na bojni črti in predvsem, kaj nam prinaša novo leto — ali bo res nastopilo novo leto, ali se bodo izpolnile želje v marsikaterih ozirih.

Brez dvoma, da bodo poleg vsega drugega čuteše segale naše misli tja v staro domovino, do očeta, matere, brata in sestre, žena in otrok v splošnem. Eden ali pa drugi si bo otiral solze iz obraza ob težkem spominu na svojce — spominu, ki ne more dati odgovora ali so še pri življenju, kje se nahajajo in kakšno je njihovo življenje. Običale nam bodo pri tem na vsako stезico, cesto in pot, ki je peljala v vas, mesto ali pa k potoku; ali pa vasi, kjer so se zbirali vaški mladeniči in dekleta, ob nedeljah in praznikih. Spomin v splošnem, kjer se je zbiral naš narod na trgih, šolah, cerkvah in drugih narodnih institucijah.

Pri vsemu vrstili se bodo medsebojni pogovori na preteklost in tekoči položaj v svetu; položaj narodov v zaslužni Evropi, ter položaj na bojni črti v svetu; za obstanek in razvoj narodov in človeštva v splošnem. Vrstile se bodo obtožbe v marsikaterih ozirih na razmere in okolščine. Tisoči ljudstva v sveto se bodo vprašali in strašnih mukah in nezaslišanem nasilju, ali bo končno enkrat v povesti človeštva nastopilo res novo leto, ko bo svoboden človek življal sad svojega dela, brez stra-

hu pred pomanjkanjem in revščino. Ali bo vladala pravica nad krivico, svoboda nad nasiljem, blagostanje nad revščino, kultura, demokracija in enakopravnost nad barbarstvom in tiranijo. Z eno besedo vrstila se bo nešteta vprašanja, sprelatavali nas bodo nešteti občutki ob tej priložnosti, razmotrivajoč eno od naštrajšnejših dob v povesti narodov in človeštva.

Doba odločnosti v naslednjem letu

Z nastopom novega leta dragi rojaki in rojakinje vseposvods, kjer se nahajamo, kjer delamo in kjer se zalagamo v tekočem času na strani pravice in svobode — naslednje leto ni navadno leto. Naslednje leto povrh vsega s ozirom na naš osebni položaj postavlja pred vsako narodno skupino, pred vsako organizacijo, društvo, pred narode in človeštvo v svetu — da odloči svoj pravec; da odloči svoj pristop k eni ali pa drugi strani. Naslednje leto v kolikor nismo do zdaj se odločili, postavlja to odločnost pred slehernega rodoljuba, pred vsakega tistega, ki ljubi svoj narod, ki ljubi svojo domovino, da si zada sveto prisego eni od najsve-tejših nalog pred narodi in svetom v splošnem: Da odločno pristopi vrstam Zedinjenih narodov, da po svoji najboljši zmožnosti podpira borbo za vničenje fašistične zverine, ter z tem pomaga rešiti svet strahot in nasilstva, ki ga fašizem vstvarja.

Vničiti fašizem in osvoboditi svet — je naloga pred nami

Tri leta so pretekla ene najstrašnejše vojne, kar jih pozna zgodovinska povest. Vojna, ki ustvarja pokolj ne samo na bojni črti, ampak nezaslišani pokolj nad prebivalstvom v splošnem. Najboljši prizor nam nudi zaslužena Evropa. Vsaki dan nas pretresajo strašne vesti iz raznih krajev sveta. Ravno tako iz naše rojstne domovine. Na tisoče in tisoče ljudstva je pobito, na tisoče moških in ženskih je odpeljana na prisilno delo ali pa v koncentracijska taborišča. Na tisoče in tisoče družin je brez strehe, brez potrebne in zadostne hrane. Na tisoče jih umira od la-

je prišlo do poslužujoč se z “komunističnim strašilom” in tveganju glede priznanja za osvobodene kraje v Jugoslaviji. In mesto tega od pred nedavnega časa, se je hotelo popolnoma zatajiti vloga partizanskih oddelkov, sestavljenih od raznih narodnih skupin, ter pod vodstvom sestava Narodne Osvobodilne Fronte.

Še posebej se gre tako daleč, da so se vse zasluge pripisovale Mihajloviču, na račun teh oddelkov. Njegovo stališče se pa hoče opravičiti z tem, češ da čaka na priložnost borbe proti sovražniku.

Zares je nekaj čudnega in neurednega z takimi razmerami v starem kraju. Prvič zato, ker opravičiti položaj čakanja na priložnost, da se obrani hiša pred ognjem, ko je ta že v plamenih — je nekaj narobe pri odgovornih faktorjih. Tembolj narobe tudi v tem, ko se hoče partizansko borbo v Jugoslaviji pripisovati, kot po nalogi Sovjetske Unije, mesto nalogi našega in v splošnem vsega svobodoljubnega sveta, brez odlašanja, odločno borbo proti sovražniku, za osvobojenje narodov. To je vendar naloga vseh sil, ki ljubijo svobodo, ki ljubijo svojo domovino. In prav gotovo razmere in okolščine sveta, ter narodni položaj, zahtevajo odločno akcijo brez izjeme na katerem delu sveta na bojni črti.

Politika odlašanja ima težke izkušnje. Ona je zadala svetu težke rane. Ona je zaprav odgovorna za tekoči položaj. To ni vsaj danes tajnost in neka skrivnost, ampak naravnost očitek proti kakoršnega koli omahovanja in čakanja na priložnost, ker to je porazno, ter daja najboljše podlago edino le sovražniku da se dobro vtabori in obenem pripravi. Vsled tega ne more opravičiti nikogar v Jugoslaviji, še posebej, ko s ta nahaja na križupotju prevoza na razne strani bojnih črt točasno v Evropi in Afriki.

Z eno besedo narodni interesi Jugoslavije zahtevajo priznanje partizanskim oddelkom in prav gotovo, da jim bodo dali priznanje narodi v Jugoslaviji, brez izjeme na politično, versko ali pa narodno pripadnost. V duhu tega jih pozdravljamo in jim dajemo priznanje tudi mi. Pozdravljamo njihovo vodstvo v vojaških in narodnih ozirih.

kot vsled tega, ker si je fašistična zverina nadela nalogo, ne samo da vničuje in pobija narod, ampak da ro-pa in krade vse od kraja narodno imovino.

Fašizem, ki sam po sebi ne pomeni drugega kakor smrt in nasilje proti progresu, proti svobodi naroda, proti človeškega napredka, je odgovoren za strahote in nečloveške zločine storjene nad tisoči in tisoči ljudstva v svetu. To je sistem barbarstva, sistem samovoljnih zločincev, ki neizbira sredstva za vničenje vsega, kar bi imelo služiti kot dokaz narodne povesti, kulture in znanosti. Vsled tega se služi fašistični zločinci s po-žigom nekoč svetočih vasi, rušenjem narodnih spomenikov, plenjenjem zgodovinskih vrednosti in dragocenosti in gredo tako daleč, da se imenujejo vstvaritelji “novega reda”. Toda narodi v zaslužni Evropi, poznajo ustvaritelje novega reda. Poznajo jih po delu in po besedi. Poznajo metode fašizma, ki izkorišča vse brez izjeme na merodostojnost, da podjarmi svet in ga tako pripravi v ono dobo srednjega veka suženjstva, katero so narodi in človeštvo v splošnem prezrli in stremijo za napredkom; za človekoljumljem in svobodo.

Vsa ta neizreciva dejstva naj nas skupno vežejo

Bratje in sestre! Jasno je danes kot je bilo kdaj prej, da nimamo nobene priložnosti za izbiranje. Edino je ena in odločna izbira pred nami. Ta je tesno vezana z našim obstojem in z našo bodočnostjo. Izbrati si moramo pot bratstva in sloge v naslednjem letu. To bo najlepša in najbolj imenitna pot k dosegu onih srečnih dni, ko bodo narodi si segali roka v roki v znak zmage — znak osvobojenja.

Naj nas v naslednjem letu vežejo misli in dejanja bolj kot kdaj prej k tem svetim nalogam. Odstranimo iz svoje sredine vse, kar bi imelo škodovati naši slogi in naši vzajemnosti sredi raznih narodnih skupin, sredi kanadskega naroda; sredi naše nove domovine in obenem zaveznice našega junaškega naroda. Naj nas veže junaško držanje in junaška borba Rdeče Armade v borbi za osvobodnje sveta od fašistične tiranije. Naj nas veže vsak poziv k podpiranju vojnih naporov naših junaških zaveznikov v splošnem. Naj nas veže ena zamisel ena volja in enako rodoljubna zvestoba do našega in drugih trpečih narodov v svetu, da je nastopil čas preporenjenja; da je nastopilo leto, katero mora odločiti pravec srečne in enakopravne, ter svobodne bodočnosti za narod in za človeka.

Naj bo geslo na naših organizacijskih sejah, društvenih sejah v pogovoru na delu in raznih drugih sestankih: **Bratstvo in sloga za zmagujoče leto nad fašistično zverino v svetu 1943.** Naj vzklije v naših srcih zvestoba do naših bojevnikov v starem kraju. Zedinimo se mi, kakor so oni zedinjeni na življenje in smrt! Kujmo v naslednjem letu neomajano edinstvo, neomajano slogo in voljo v vseh ozirih za društven napredek; za ohranitev demokratičnih svobodščin; za izboljšanje delovnega položaja; za bratske odnose in sodelovanja z bratskim Hrvat-skim in Srbskim narodom. Kujmo medsebojno enotnost tako in do take stopnje, da ne bodo mogli razni razzdorni elementi obstojati in

Balkanski narodi proti Habsburškemu načrtu

Naslednji govor je imel čez radio v New Yorku znani radio komentator, Arthur Hale, ki se glasi:

“Demokratični predstavniki onih narodov, katere so nekdanj zatirali Habsburžani, prinašajo na dan vedno nove informacije, da bi zaprli pot monorhističnim koristolovcem, ki bi hoteli uporabiti v svoj prid ustanovitve avstrijske legije v okvirju vojske Zedinjenih Držav.

Spominjali se boste, da je začel to prerokanje neki Oton Habsburški, ki si je preskrbel s strani vojnega sekretarja Stimson-a pismo ki pozdravlja kot dobrodo-ljico pomoč Habsburžana pri zbiranju legije. Otonovi pomagači so takoj zgrabili prilo-ko is začeli zlorabljati to pismo, češ da je znjm spre-jeta teza Habsburških sanj, da se z Otonom na čelu ob-novi staro Avstro—Ogersko cesarstvo. Kar je seveda izzvalo ostre proteste.

Vojni sekretar Stimson je odgovoril na enega aeh protestov s pismom v katerem je razložil, da mu je dobrodošla pomoč ne le enega, ki ga je nazval “nadvojvo-do”, temveč podpora vseh Avstrijcev. Avstrijski delav-kretarju Stimsonu in izjavil poleg drugega: “Kostituci-ja Avstrijske Republike, ni nikdar priznala nobenega nadvojvoda ali sličnega, ker je bila zgrajena istih idealih in načelih kakor konstituci-ja Zedinjenih Držav. Gosp. Oton Habsburški, pa ni nikdar hotel priznati konstitucijo naše demokratične de-žele in ni nikdar prišel na-zaj v Avstrijo odkar je pre-kočral svoje šesto leto.

Navajam še nekatera dru-ga zanimiva dejstva, ki sem jih prejel od avstrijskih sku-pis. Oton ima zdaj trideset

let, a dozda niso niti on sam, niti njegova dva brata pokazali nobenega zanimala za boje vprid Avstriji, akoravno je že štiri leta od tega, dokar je Hitler zase-del Avstrijo. Mogli bi se bili vpisati najmanj v pol tuse-ta vojsk, ki so v boju s Hitlerjem. Zda pa, ko o zma-gi Zedinjenih narodov ne more biti več nobenega dvoma, bi Oton hotel postati agent za nabiranje avstrijskega polka in to kljub temu, da še vedno ne vemo, dali namerava on sam akti-vno služiti.

Oton se baje nahaja v tej deželi na podlagi belgejskega diplomatskega potnega lista. Tako mu je uspelo, da se izogne vpoklicu v vojaško službo, a neobjasnjeno je ostalo, kako je mogoče, da on zastopa Belgijo v kate-remko diplomatičnem poslu. Nejasno je tudi, ali sta njegova dva brata tudi “dip-lomata” ali izpostavljena vpoklicu v vojsko. Oton igra demokrata obenem pa si nadevije časten naslov, kate-terga sploh ni in z veseljem pristaje na to, da se ga nazivlje Njegovo Kraljevsko Veličastvo. Videti je, da so edine osebe ki žele, da Ton zopet pride na prestol, nje-gova mati takozvana cesa-rica Zita, njegovi bratje in oni mornarhisti, ki pričaku-jejo velikih koristi v sluča-ju obnove cesarstva.

Kako misli priprosto ljud-stvo onih krajev, katere je nekdanj zatiral Habsburški trinog, je dobro povedal hrvaški duhoven, ko je izjavil na radio sledeče: “V tej uri ...nastrašnejšega trpljenja ... smo mi Jugoslavlani po svo-jem najgljolejmem priprečan-ju primorani, da odkrito mo-limo Boga, da nas obvaruje povratka Habsburške zale-ga in vseh takih odrešeni-kov”.

“NEPREMAGLJIVA” 14 NACISTIČNA DIVIZIJA

Moskva. — Izmed vojnih vjetnikov v tekoči ofenzivi, so tudi vjetniki 14 motori-zirane divizije, katere je v invaziji evropskih držav, do-bila nekajkrat odlikovanje od firerja.

Vjetniki od imenovane divizije pripovedujejo naslednje: “Divizija je sestavljena v Leipzig-u, ter se je borila v oPljski, proti ma-lih izgub. Zatem v decembru 1939, sledila obmejnemu položaju med Nemčijo in Francijo. Tako je v naslednjem letu bila v borbah Ni-zozemske, Belgije, Francije in Dunkirku, ter je za ta čas izgubila komaj 350 mož.

Zatem se je povrnila na odmor v Leipzig in pri tem pomnožila svojo silo do 20 tisoč mož. V bojih na Sov-jetskem ozemlju, dobila je vnovič odlikovanje, ampak njena moč se je znatno izčr-pala. Posebno v vrbah za Moskvu, je izgubila več kot polovico moštva, ter je radi tega zadnjo zimo vnovič re-organizirana in je tako od-

razvijati svojega škododel-nega delovanja. Zberimo vse sile med seboj in jih ve-žimo z najvažnejšimi nalo-gami Zedinjenih narodov v svetu, nalogami našega in drugih narodov, za svobodo, pravico in enakopravnost.

Naprej v slogi in bratstvu do popolne zmage nad fašizmom! Naj zadoni zmagovi-ta pesem Zedinjenih na-rodov v naslednjem letu. Po-bita je fašistična zverina — osvobojen je svet!

Glavni Odbor, Zveze Kanadskih Slovencev.

poslana v borbo pri Rževu. Tu je pa dohitela taka sre-ča, da je od posamezne kom-panije ostalo komaj od 10 do 15 mož. Ponovno podpol-njena z naslednjem števi-lom mož do 150 v eni kom-paniji, katere je točasno do-živela v zadnjih 10 dnevih svoj popolen poraz v Sov-jetski ofenzivi”.

Tako pripovedujejo voj-ni vjetniki o izgubah na Sovjetski bojni črti, nekoč “nepremagljive” nacistične armade, zaprav bolj razum-ljivo, črnosrajčnikov v na-cistični armadi. Propaganda “nepremagljivost” nacistič-ne sile ni izvirala v marsi-katerih ozirih le v nacisti-čnih krogih, ampak ji so na-seđali razni čudodelneži v javnem mnenju, ter se z tem udrihali v prsi, češ kot stro-kovnjaki poznavaajoč nespo-sobnost Rdeče Armade, ter “nepremagljivost” nacistič-ne sile. Dobro bi bilo da ta-ki ljudje, ki pri marsičem ustvarjajo dvom, enkrat tre-zno razsode stvari, z druge strani plota.

POZDRAV VSE-SLOVAN-SKEMU ODBORU V MOSKVI

Prof. Božidar Maslarič, All Slav Committee, Moscow, USSR.

Želeč vam in združenim Slovan-skim narodom — sre-čno Novo leto 1943.

Delujmo danes več kot kdaj prej za zmago. Smrt barbarskemu fašizmu v na-slednjem letu.

Uredništvo Edinosti in Glavni Odbor ZKS.

Louis Adamič o Slovenskem Kongresu

Naslednje ponatiskujemo pregledno poročilo o Slovenskem kongresu, svetovno znanega pisatelja Louis Adamiča. Razlaga v posameznih točkah je značajna, tembolj, ki veže nas na tem kontinentu z tekočo dobo v borbi proti fašizmu, da kot Slovenci govorimo v imenu našega naroda in smo pripravljeni na enotni podlagi, ki nam je vsem skupa, sodelovati in pomagati osvobodilno borbo našega in drugih narodov.

Adamičev članek ponatiskujemo iz "Prosvete" in se glasi:

1. Naša rojstna dežela privlača največjo smrtno borbo, kar jih je zapisanih v zgodovini Slovencev. Zdi se, da je že sto tisoč naših ljudi padlo v uporniških bojih in umrlo vsled sistematičnega nacističnega uničevanja prebivalstva. Izključeno ni, da umrje letošnje zimo nadaljnih dvesto pedeset tisoč Slovencev. To so strašne številke, če pomislimo, da nas komaj milijon in pol dva milijona, če štejemo vse, ki žive doma in raznih tujih krajih. Če se vojna zavleče v leto 1944, kar naposled ni mogoče, ni verjetno, da izgine polovico slovenskega prebivalstva, preden bo vojna končana. Zato sugeriram, da globoko preudarimo ta dejstva in začnemo misliti na aktivno delo, ki ga zahtevaljo te strašne resničnosti in možnosti. Če hočemo da se Slovenija po vojni gospodarsko in ku-

lturno obnovi, bomo ameriški Slovenci morali zbrati ogromne vsote v ta namen. 2. Kakor kažejo razna poročila iz Slovenije, je danes ves slovenski narod v silnem političnem procesu, ki odpira dva važna pogleda. Prvi je čudoviti in junaški odpor našega naroda proti osišču. Drugi je mogočna ideološka razvrstitev, ki prehaja v revolucionarno stanje in civilno vojno.

Vse kaže da je staro politično vodstvo v Sloveniji, vstevši obe doslej važni politični straski, postalo pasivno in se ne upira osišču; ali pa, kakor pravimo v Ameriki, sede na plotu. Na drugi strani pa vidimo, da so mlajši ljude kakor tudi večina važni nepolitični voditelji, kar jih ni bilo pobitih in odpeljanih v italijanske in nemške ječe, v ujetniška taborišča ali na prisilno delo, postali bojovníki in delavci v "Osvobodilni Fronti". Vsi ti se sedaj aktivno bojujejo ali pa simpatizirajo z onimi, ki vodijo odpor. Nobenega dvoma ne more biti več, da so partizanske čete osvobodilne fronte, izvojevale važne bitke s silami osišča.

Partizani so velike vojaške važnosti. Oni danes najbrž kontrolirajo vse slovensko podeželje; le večja mesta so v rokah osišča, kjer vzdržujejo Nemci in Italijani ogromne vojaške posadke. Tudi ni dvoma, da so poveljniki nekaterih partizanskih čet komunisti ali ljudje, ki goje simpatije do njih in do

Rusije, oziroma do obeh. Toda pretežna večina članov osvobodilne fronte ni komunistična, vendar pa je globoko naklonjena slovanski Rusiji.

Zelo verjetno je, da so v Sloveniji in v Jugoslaviji sploh sovjetski komisarji ali sovjetski vojaški poveljniki ki so svetovalci partizanom, če ne celo poveljniki Osvobodilne Fronte, ki šteje nekako sto do tri sto tisoč jugoslovanskih partizanov. Tudi ni dvoma, da se Rusija kot vlada ali država močno interesira za Balkan in Jugoslavijo sploh, posebno za Slovenijo, bodisi z vojaškega vidika, bodisi s pogledom na bodočnost.

Vse to je velikega pomena za Slovenski narodni kongres. Vse to obsega polno eksplozivnih problemov toda prepričan sem, da se vsaka eksplozija lahko prepreči. Morda bi bil najboljši zaključek kongresa, da bi se moralno podprla večina politično aktivnih Slovencev v domovini in da bi se jim tudi pomagalo, kolikor moremo pomagati ameriški Slovenci da si morejo ustvariti bodočnost, katero si žele in karšna je mogoča za Slovenijo kot deželo in za Slovence kot narod.

3. Verjamem tudi, da bi moral kongres zelo upoštevati dejstvo, da se je doslej edina sovjetska Rusija uradno in brez pridržka izrekla za Zedinjeno Slovenijo, ki naj vključi vse slovenske kraje na Koroškem, Štajerskem, Primorskem in Ogrskem, tako da bodo mesta, Celovec, Gorica, Trst zopet v Združenji Sloveniji. To mene osebno nič ne vznemirja, ali morda bo skrbelo druge. Tm bi svetoval, naj se potrudijo in napotijo vse ostale zavezniške sile, dapri-dejo do enega zaključka glede na bodočo Slovenijo, do kakršnega je prišla sovjetska Rusija.

4. Po vseh dosedajšnjih izglelih bi bilo važno, da imamo v mislih generala Mihajleviča, posebno dejstvo, da on sedaj ni faktor v vojaški, ideološki ali splošni politični situaciji v Sloveniji. (O tem bom še pisal malo pozneje)

5. Tudi ni v mojih mislih nobenega dvoma, ampak sem trdno prepričan, da ni sedajna zamejna jugoslovanska vlada nikoli resno raspravljala in ni storila nobenih pozitivnih korakov z ozirom na bodočnost Slovenije in Jugoslavije, kakršno želi ljudstvo. S tem ni rečeno, da ni v vladi ali okoli nje posameznikov, ki imajo v sebi možnost, da postanejo konstruktivni zastopniki za našo povojno Slovenijo, Hrvaško in Srbijo.

6. Nad vse važno je, da ustvarjati kongres stalno organizacijo, ki bi imela denarja in svojo pisarno. Ta organizacija bi morala biti progresivna in konstruktivnega pogleda in napeti bi morala vse moči, da bi mogla reševati naloge, ki se tičejo bodočnosti Slovenije z smislu splošne ameriške politike, kot se razvije in na katere razvoj bomo morali vplivati po svojih močih. Važno bo tudi, da koordinira z delovanjem nima dobre bodočnosti, če sličnih organizacij med Hrsede delovanje te organizacije vati in Srbi, ako jih ustvari, kajti Slovenija najbrže je ne bodo imele dežele na slovanskem jugu.

HVALA NA ŠTEVILNE ČESTITKE

Izkoriščam priložnost, da se osebno zahvalim številnim rojakom in rojakinjam za božične in Novega leta 1943 — čestitke.

Torej naj nam bodo te čestitke v naslednjem letu resničen kažipot, da bomo na skupni podlagi nadaljevali z isto vneto in zacementirano eno od najsvetejših nalog pred nami vsimi skupaj — brez odnehanja podpirati borbo za vničenje fašizma v naslednjem letu. Naj nastopi v resnici leto 1943 zmagojuče in leto, ki bo prineslo osvobojenje v svetu narodov in človeštva v splošnem.

George Matešič.

15 MILIJONOV ŽENSK VPOSLENO V USA.

New York — Office of Information Board v zadnjem tednu naznanja, da je od 15 milijonov zdaj vposlenih žensk v razni industriji Združenih držav, 4 milijone vposlenih v vojni proizvodnji. Predvideno je od istega odbora, da bo do decembra v letu 19 milijonov vposlenih žensk in najmanj ena tretjina od tega v vojni industriji.

Opaža se vse večja potreba žensk v industrijo, nadaljuje isto poročilo. Zadnji mesec National War Labor Board, odobril je enako medzno lestvico za delavke z moškimi. Vsled večjih spоров ki so nastajali v industriji za izenačenje delovne mezdne za delovke, naslovljena je posebna klauza za delavke delodajalcem, da se v principu odobri enaka medzna lestvica za delavke, ter so z tem rešeni delodajalci vsakega prestopka s ozirom na zakonsko klauzo ki je določa za prestopke glede povišanju plače za čas vojne. Okrog 31 tisoč žensk je vposlenih pri General Motor v Združenih državah; kar se računa največ od posameznih tovarn. V večini tovarn se odobrava enaka medzna lestvica za delavke in predvsem v vojni. Enaka plača za enako delo, je naravnost rezultat unijskega gibanja vsepovsod in je upati da se enkrat v resnici. Ker edino na ta način bo odstranjena ena od občutne nepravilnosti naspram delavkam.

Širite čitate in postanite naročnikom Edinosti

NAJ NAM BO SREČNO NOVO LETO

Toronto. — Cenjeno uredništvo Edinosti, želim si malo prostora v našem priljubljenem listu, malo prostora za naslednjih par vrstic.

Eden ali pa drugi poznatih mi prijateljev, bo mislil: Kot neki se potikam in da me ni mogoče pobrala jesenska slana. Toda nič kaj takega prijatelji, ker drugače se pa dobro upiran in upam sčasoma se bom postavil v vrsto zdravih ljudi, (seveda bolj v ta zadnjo vrsto).

Sem že čez leto dni v tukajšnjem mestu, namreč Toronto. A skoro polovico tega časa sem preležal po tukajšnjih bolnišnicah, kar pomeni, da so bili dolgočasni meseci v tem piškavem letu, a upanje imam vkljub temu, da bo prihodnje bolj veselo, saj tako se vrti kolo zdrav-

Sklepi Slovenskega Narodnega Kongresa

Pittsburgh, Pa. — Ameriški Slovenci so dne 5. in 6. decembra 1942 pričeli novo življensko dobo, **dobo sporazuma in sodelovanja**. Slovenski narodni kongres je prvič v zgodovini dejansko združil vse skupine različnih nazorov v cilju, da je le potom enotne akcije mogoče zbrati znatno pomoč za naše trpeče ljudstvo, da je le potom združene politične akcije mogoče doseči priznanje narodnih pravic vsem Slovincem po zlomu fašistične tiranije, ki se posebno brutalno maščuje nad našim slovenskim narodom.

Slovenski narodni svet je postal živo bitje vseh skupin, v okvirju katerega se bo izvajalo širokopotezno enotno politično in pomožno akcijo za celjenje ran in osvoboditev podjarmljenih krajev, da se čimprej uvede demokratizacija in samoodločanje ljudstva, kakor to predvideva Atlantski čarter. Ustanovljen je stalen odbor, katerega tvori okrog 60 raznih društvenih voditeljev. V smislu sprejetih resolucij morajo vsi delovci za zmago Združenih narodov, za popolen militarni poraz osišča, kajti drugače bi bili vsi naši plemeniti in visoki cilji zastopani.

Jedro zborovanja je bilo organizirati široko gmetno in politično akcijo, katere cilj je spraviti vsa naša prizadevanja v harmonijo in težnjab vseh trpečih narodov v bivši Jugoslaviji, ki so z svojimi vojaškimi odpori dokazali, da se borijo za svoje in naše interese, da se bore ob strani Združenih narodov za svobodo in demokracijo. Če hočemo, da bodo svobodni in združeni v svoji avtonomni državi, moramo delovati, da priznajo tudi druge velesile, **da smo Slovenci opravičeni do združene Slovenije, kakor nam je priznala Sovjetska Unija.**

Že več let smo povdarjali, da je sporazum in sodelovanje med različnimi strujami potrebno in izvedljivo. Povdarjali smo, da je enotnost in skupna akcija ogroženih malih narodov in delovnega ljudstva edina sila, ki lahko zapre pot nemških, japonskih in italijanskih imperijalistov, da se ohrani mir in napredek. Ljudstva so bila vedno pripravljena za složno akcijo, toda merodajni krogi so bili na poti edinstva.

Če se vzame v poštev dejstvo, da je bilo le malo časa za organiziranje kongresa, da je bilo malo javne diskusije pred kongresom,

je bil odziv na kongres naravnost sijajen dokaz, da so ameriški Slovenci zreli in pripravljeni za vsako politično in pomožno akcijo v prid našega trpečega naroda v domovini.

Obenem moramo dati priznanje pripravljalnemu odboru za načrtno delo in referate, posebno pa moramo konstatirati, da je pisatelj Louis Adamič z svojimi članki največ pripomogel, da je delegacija končno dobila bolj jasno politično perspektivo. Adamičevi članki so vrgli precej močne žarke na intrigarstvo jug. klike v Londonu, obenem pa so odgnili zavos laži in natolcevanj o samem položaju v Sloveniji in Jugoslaviji, kjer so pripisovali zmage ljudske partizanske armade izmišljenemu "junaku" Mihajloviču, ki je v sporazumu in po načrtu sovražnik našega naroda, povzročil bratomorne spopade med srbskimi in črnogorskimi boritelji, ki so povzročali okupatorjem mnogo skrbi in izgub.

Sklepi kongresa bodo povsod našli tople pozdrave in podporo, ako pri izvajanju teh zaključkov ne zaidemo na kako anti-sovjetsko, protiljudsko politično stezo, ki je dovedla cel svet v drugo vojno kopel. Seveda bodo nastale ovire, **toda te ovire bodo prihajale le od hile-rizmu naklonjenih diplomatčnih spletkarjev**, katere bo treba temeljito potipati pri vladi v Washingtonu in Londonu. Treba bo še nekaj

člankov in enotne vstrajnosti, kar Slovenski narodni svet lahko mobilizira. Pri vseh naših naporih bomo imeli milijonske simpatije in podporo po vsem svetu, posebno pa v Rusiji.

Slovenski narodni kongres je bil prijetno iznenađenje, ko so prihajali številni pozdravi iz slovenskih naselbin po širni in bližnji Kanadi. Omenjeno je bilo, da se bo poslalo primerno zahvalo kanadskim Slovincem, ne vem pa, če je odbor v naglici mogel to storiti.

Za tako obilno delo, ako se hočemo dotakniti vseh perečih problemov, je treba več časa, pomajkanje katerega se je utilo v marsikaterem pogledu. Upati je, da bomo na prihodnjih sličnih prilikah bolj domači, to je, da se dotaknemo centralnih problemov: odnošaje v težnje ameriškega organiziranega dlastva, ki je pripravljeno žrovati vse v njegovih močeh, da se stori spet nove čudeže na produkcijski fronti kakor tudi da pride delavstvo v važne vladine eksekutivne odbore in mobilizira vsa sredstva za zmago nad fašistično trozvezo. To je vojna delovnega ljudstva, ki mora soodločevati pri nadaljnjem razvoju ofenzivne akcije v vseh razah političnega in ekonomskega narodnega življenja, kar bo najboljša garancija za poraz fašističnega osišča, nadaljni razvoj demokracije in samoodločevanja.

Geo. Witkovich.

POMAGAJMO NAŠIM SLOVANSKIM BRATOM IN SESTRAM

Port Arthur. — V teku je kampanja za pomoč Sovjetski Uniji. Odsek Zveze Kanadskih Slovencev je sklenil na svoji zadnji seji, da apelira na vse Slovence in Slovanke v tej okolici Port Arthura, da sodelujemo kolikor je več mogoče v prid tej plemeniti zadevi, katere je zadobila svoj pomen po celem svetu.

Odsek Zveze je v ta namen že priredil eno zabavo. Dobiček iz zabave, kakor tudi celo zbrano vsoto v kampanji, sporočili bomo ob koncu kampanje v Edinosti.

Kakor je omenjeno da je kampanja v svojem teku, prosimo vse naše rojake ki se nahajajo na raznem delu v gozdu itd. v okolici Port Arthura, da svoj dar pošljejo bodisi na svojega prijatelja ali pa na tajnika

Zveze, ter da nam z tem pomagajo pri zbiranju z ene in druge strani, pomagajo olajšanju težkih ran naših Slovanskih bratov in sester, kateri se največ zalagajo za rešitev in osvobojenje sveta od fašističnega suženjstva. Narodni Sovjetske Unije in Rdeča Armada, so navdušili svet in mu dali največje zaplajivo okrepčilo z tem, ker se nacistična vojna mašina ne nahaja več v svoji zločinski moči z katero je pregazila državo za državo v Evropi, ter si na ta način hotela ustvariti neko "nepremagljivost", je ta danes v svojem begu in ogromnih izgubah na bojni črti v Sovjetski Uniji. Te ogromne izgube nacistične sile ne bodo nikdar več nadlegovale svet, nikdar več vstvarjale nečloveška početja nad milijunimi narodi, ter končno sila Rdeče Armade zadaja točasno smrtnosno udarce tej sili in z tem se približuje dan osvobojenja tudi našega trpečega naroda v stari domovini.

Poleg vsega mi apeliramo ponovno na vas bratje in sestre, da je ravno sedaj čas, ko moramo izkazati našo solidarnost junaškemu narodu in njegovi orjadi Sovjetski Uniji. Apelliramo na vsa društva podporne Zveze "Bled", druge skupine naših rojakov v Kanadi, da vsi složno prisločimo v pomoč tej plemeniti svrhi in z tem pokažemo našo pripravnost, vdanost in zvestobo do osvobojenja tudi našega naroda.

Vsim članom Zveze Kanadskih Slovencev, glavnemu odboru, uredništvo in naročnikom Edinosti, ter Slovincem v splošnem — srečno Novo leto.

Jože Celar.

Frank Cimprich, tajnik.

DELUJMO VSEPOVSOD ZA ZMAGO NAD SOVRAŽNIKOM

Sudbury. — Kakor je bilo poročano o našem koncertu v pričetku decembra, je moj namen le gredoč omeniti nekatere stvari in na prvem mestu se zahvaliti uredniku Edinosti, bratu G. Matešiču, za tako lepi govor o današnji situaciji in naših nalogah.

Zatem Louis Rupačič, ki je skrbel da so se vstopnice razprodale kar je gotovo najboljšo pomagalo do tako lepega uspeha. Zatem Račiču, ki je aranžiral koncertni program, ter predsedniku koncerta bratu Lesarju. Kdo bi mogel mimo iti in ne omeniti Kazimira Fojsa, ki je

ŽELIMO TEDENSKO EDINOST

Larder Lake — Večkrat tukaj prirede druge narodnosti kako zabavo za svoje delavske liste. Ker nas Slovencev je le par tukaj, seveda kaj takega nemoremo. Zavedamo se pa, da brez naročnikov in brez denarne podpore, listu je nemogoče obstoj in se širiti, posebno še kar se tiče našega prvega lista Edinost. Zatorej sem pri eni taki zabavi tudi jast nabral par dolarjev in želim, da bi se vsi napredni rojaki zganili in pomagali, da bi kmalu zagledali list kot tednik.

V ta namen darovali so sledeči: Po dva dolarja, F. Stružnik. Po en dolar pa: J. Bolf, F. Malkovič, J. Praprost, N. Brinc, in A. Vesel, Po 25 c. J. Urehar. Med tem naročili so se na list, J. Urehar in J. Poje. V skupni vsoti vam pošiljam \$11.25c. Omenjenim darovalcem presrečna zahvala, listu Edinosti pa obilo uspeha.

F. Stružnik

Frank Zaic.

NOVEM LETU!

Timmins — Navadno ob novem letu po običaju si voščimo veselo in srečno Novo leto. To se ponavlja leta in leta, ter bomo ponovili to voščilo tudi z nastopom novega leta 1943, ki se po svoji dobi razlikuje od vsih prejšnjih v razvojni dobi človečastva.

Ob tem času poleg vsega drugega segajo moje misli in čuti tja v rojstvo vas, rojstno domovino med tisoče trpečega naroda tam, ter drugod v svetu. Med svojce, znanke, sorodnike in ljubljene, ki sem jih zapustila pred 14 leti. Danes je njihov položaj strašen, zaprav niti v sanjah si ga se moremo predočiti, trpljenje in gorja teške rane in nezasišena strahovlada zločinskega fašizma v zasedeni Evropi. Vendar pa vse to če tudi nam stiska srce z čutom do naših bratov in sester, sorodnikov in znanec, navdušuje nas dejstvo, da poleg vsega trpljenja in težkih arn, naš narod vodi borbo za osvobodjenje, za kar bi moral biti vsak od nas pripravljen pomagati po svoji najboljši zmoglosti, da se čim prej vniči zločinski sovražnik naroda in človeštva — fašizem.

So stotera vprašanja točasnno z nastopom Novega leta slo novi mir; zmaga pravice 1943, da bi v resnici prinesel nad krivico, svoboda nad nasiljem; napredek nad reakcijo in kultura nad barbarstvom. Končno zmaga nad krutim sovražnikom, da bi enkrat prenehalo zverinsko klasje in pobijanje naroda. Toda kljub temu najde posameznik sm in kje kakšen prigovor. Na žal temu tudi tekoča doba ga ne more zadržati in ga privede do spoznanja k resničnim in poštenim nalogam ljudi. Pred nedavnim podvrgel mi je eden od moških rek: "Jaz bom gledal na to, da bo žena v kuhinji tam je njeno mesto, ne pa da se potiče v politiko". Ne vem kaj bi rekla takemu človeku (Siromak nezrelosti tekoče dobe. op.

Ured.) Nisem nobena politična žena, zato ker mi ni bila dana priložnost se izobraziti v političnih zadevah svetovnih vprašanj. Sem žena delavca in mati šestere otrok. Ni bilo prej in tudi danes moje družinsko življenje, kot bi moralo biti. Umrla sta mi dva sina. Eden v 18 mesecev drugi 16 let star. Imam eno hčer staro 22 let in ta je v stari domovini v Mirni Peči. Ali je pri življenju nemorem trditi. Torej z eno besedo vse te okolščine toliko bolj vplivajo na mene, da ne morem podnašati krivice brez izjeme, kjer se ta godila. In danes je ta v starem kraju tako očitna, tako vpiljoča, da mora zdraviti sleherni duša k spoznanju človeškega sočutja.

Prejšnja leta smo poslali svojcem prazniška darila iz tujine. Ta so jih vsaj delno razveselila. Toda denes je to nemogoče meni, da pošljem dar svoji hčerki, tako tudi stoterim rojakom. Vseled tega ohranimo ta darila v naših srcih in narodni zavesti, da toliko boljstrnemo naše vrste v borbi proti fašizmu. Zavrzimo v stran razne otročje prigovore od odraslih ljudi s ozirom na današnjo dobo. Prezirimo jih na podlagi nujnosti za osvobodjenje narodov, kjer je potrebno izkoristiti vsako pomoč, vsako besedo za poraz sovražnika. Ljudstvo se ne peča za otročarijami v pogovoru za obstoj, ampak z resnimi nalogami in hoče doseči enakopravnost med spolom, narodi in mejami, pripadajočih posameznim narodom.

Naj nas naloge nujnosti za osvobodjenje vežejo in z nastopom Novega leta 1943 vsepevsod, da si voščimo zaprisego enotnega sodelovanja do končne zmage nad sovražnikom.

Vsim čitateljem lista Edinosti pa želim srečno Novo leto!

M. Slak

LOVCI ZA LIST EDINOST

Timmins — Da ne boste mislili da timminški lovci ne mislijo na drugo, kakor o divljačini, ki skače po gozdu zbralo se je nekaj lovcov, katere je odpeljal brat Kotze v gozd.

Imeli so srečo! Pripeljali so lepo čevilo dolgo uharjev. Koliko to je se veda lovska skrivnost. Nato so naše dobro znane rojakinje, M. Slak, V. Suštar, M. Smrke, in Reza Župančič, naredile iz teh dolgo uharjev okusno pečenko. Ker imamo že kar navado, da se ob taki priložnosti kupi kak predmet in se ga na dražbi oecni, sicer srečen dobitnik gre tistemu, ki največ priloži v kovertu. Vprašal sem prireditveni odbor ali se bo kupil kak predmet. Ta je pa odvrnil, češ da ni treba nič. Kar nekam čudno se mi je zdelo in sem tkalo moral ugabati tudi z drugimi rojaki spored lovske zabave.

Nekako okrog 10 ure, se pojavijo lovci, ki se navadno kar v obeh pogovarjajo drug z drugim. To je njihov poklic na divjačine, namreč pogovor na lovu je omejen, le služijo k sporazumu posebnosti lovskega znaka. Tako so tudi to pot vstopili in kdo bi si bil mogel zimisli, da imajo s seboj dolgo uharja, lepo okrašenega. V gobčku je imel zeleno deteljo in korenček, ter na okrog še drugega okrasa. Šele zdaj se sem spomnil, da je na lovske zabavi predmet za dražbo, dolgo uharček ali pa nekaj od divljačine. Tako je ta sicer

OBSEŽEN AMPAK NEODLOČNEM PROGRAM

Kakor je zadnjič poročano o zborovanju konservativne stranke na konvenciji v Winipegu, soremembra njene imena, proširjen strankin program itd., potrebno je vsled tega nekoliko pojasnitve in sicer nekoliko važnih dejstev, ki so brez dvoma vplivala do preureditve in spremembe v dotični stranki.

Že od pričetka vojne, da se pri tem omejeje na razvojni povest stranke, nastali ste sicer dve nasprotni skupini s ozirom na vojne zadeve in strankino delovanje. Skupina starih konservativcev, odločno je zagovarjala stari reakcionarni in nazadnjaški način v raznih zadevah v doželi, ter druga skupina, ki je vsaj delno hotela prilagoditi strankin program tekočin razmeram. Namreč že iz opozicijskih metod izkoristili najbolj občutna vprašanja, kjer je liberalna stranka sedaj na vladi, zaočala z skupina je zmagala in iz dosedajnega starega programa konservativne stranke, sestala bolj napreden program, obsegajoč mnogo raznih reform v socialnih vprašanjih, deloma v vojnih zadevah itd. Če tudi navidezno je obsežen program is se na naša na mnogo katere zadeve ki so res občutne v deželi, je vendar neodločen in razvidno je to, da je nova preuredba nasledila največ na podlagi bolj energične opozicije liberalni stranki, ter z tem skušati zadobiti premoč v političnem oziru.

Da je prišlo do proširitve strankinega programa in spremembe imena, sta dva važna vprašanja. In prvo je, da so stari konservativni vodje vsled svoje reakcionarnosti iz prejšnjih let, izgubili vsako zaupanje med narodom, ter drugo, da je C. C. F. (Canadian Commonwealth Federation) kot tretja stranka s svojim reformističnim programom, če tudi se s ozirom na vojne zadeve malo ali pa nič razlikuje od nazadnjaških elementov, zadobiva vse večji obseg podpore v javnem položaju. V kolikor predstavlja CCF, reformističko opozicijo z ene ter z druge strani slabost liberalne stranke v raznih socialnih vprašanjih tekoče dobe, je nasledil proširjen program konservativne stranke, sprememba imena, bolj prilagojeno tekoči dobi in polizaju v deželi, da obnovi svoje delovanje.

Dobro poučeni krogi, ki se pečajo z razmerami v deželi, zatrjujejo gornji pregled na podlagi odstotkov iz volitev v letu 1940. Ti zatrjujejo naslednje: Kjer so liberalci imeli do 55 odstotkov glasov, jih imajo danes komaj 36, a konservativci, da so imeli tadaj 31 so zadovoljni do 24. Medtem je CCF, porastla ki je imela prej sorazmerno z omenjenimi le 8 odstotkov, se trdi da

hišno zabavo, bil je dober. Prišli so na zabavo člani in članice, odseka, kakor tudi drugi rojaki in sosedje. Razen malenkostne izjeme, vsak je priložil svoj dar na nabiralno polo, na pristopni in v drugih pripravnosti k temu se je zbralo lepo denarno vsoto. Vinko Rešek, dobil je božično darilo v tovarni, katero je poleg svojega denarnega darila izročil ga v svrhu držbe. To je bil precej dobre teže puran, kateri je na dražbi prinesel nekaj nad 7 dolarjev.

jih bo imela danes 23. Po posameznih provincijah je njen odstotek znatno večji in sega od 27 do 36 odstotkov, posebno med farmerji.

To je zaprav razlog da je prišlo do proširitve programa konservativne stranke, sprememba njenega imena kako bi obnovila svoje delovanje. Jasno je, da vsled tekoče dobe, ni mogel priti vpoštev stari reakcionarni program. Morala je naspočiti sprememba tudi v imenu, ter tudi nadomestiti stare z novimi voditelji. Toda poleg vsega tega najvažnejša vprašanja, ki se na naša jo za program eni progrosivni stranki, so ostala po str-

ZMAGA FORDOVH DELAVCEV

Windsor. — Iz pet dnevnih stavke, fordovi delavci so se zmagujoče povrnili na delo. Okrog 10.000 delavcev Fordove tovarne je bilo zbrano na javnem shodu, da slišijo predpogoj za povrnitev na delo. Stavkovni odbor z ekzekutivo avtne unije lokal 200 (CIO) izjavil je na shodu podpisani sporazum izmed unije in kompanije, da bodo odslej prejemale tudi delavke enako plačo na enakem delu z moškimi.

To je zmaga ki sega ne samo na vpsolitev delavk v Fordovi tovarni na podlagi enake plače v enakem delu, ampak posebno za delavke splošno v Kanadi.

To je menda prvokrat v zgodovini sporazum z delodajalci, kateri so morali priznati enakopravnost za delovko v industriji, katere so bile vsedosej vpoštrevane pod nižjo mezdno lestvico. Sporazum ki ga so dosegli delavci v pet dnevni stavki je prvič odstranil občutno nepravilnost naspram delavkam in jim dal priložnost enakopravnega vpoštrevanja če tudi nj v sporazumu že takoj vključeno za dosedaj 37 delavk vpsolenih pri Fo-

ni, namreč vprašanja v vojnih zadevah, katere zahtevajo odločno akcijo za zmago.

Z te strani program konservativne stranke je reven, če tudi vsebuje z druge strani nekoliko izboljšanja v socialnih vprašanjih, enotnost kanadskega naroda itd. Glavno vprašanje ostane, da je potrebno večje preureditve v raznih tako socialnih in predvsem vojnih vprašanjih, izkoristiti vsa sredstva za vojno in zmago nad sovražnikom. In naravnost so razmerno izkoriščanjem vsih sredstev za zmago, odločnost tudi v domačih zadevah.

rdu. Toda sporazum zatrjuje dejstvo, da bodo posebni pregovori nastopili izmed unijskega in zastopništva fordove tovarne glede enaki mezni lestvici. Poleg tega sporazum v principu glasi enako plačo za delavke na enakem delu z moškimi.

Računa se da bo na teh pregovorih avtva unija predložila tudi delavske odbore v vojni industriji za pospešitev proizvodnje, katere odbore je zagovarjal bivši direktor Selective Service, Mr. Little.

KRUTOST NACISTOV

Po cesti iz Radomlja so Nemci čez most preko Bistrice peljali tanke. Že pod prvim tankom se je most zrušil in je tank zgrmel v vodo. Nemci trde, da je bil most od partizanov podžgan. Takoj so obkolili vas in vse prebivalce odpeljali v Goričane.

Med vasmi ki so jih Nemci v zadnjem času požgali je tudi vas Zavodna v občini Golnik in vas Korena v občini Krašnja.

GOVOR BANA ŠUBAŠIČA

(Iz 1 strani)

mere med bojevniki, slabi narodno borbo proti sovražniku, ter z tem tudi slabi napore naših zaveznikov za zmago. Vsi oni, ki se stvarno bore proti nacizmu, kvizlingov, brez obzira nazivali se četniki, partizani, gerilci, osvobodilni fronti, kmet-ska zaščita, zaslužni so za svojo domovino; zaslužni so za zaveznike in zaslužni so

Skupna vsota, ki je bila prej enkrat zbrana na redni seji odseka in hišne zabave, izročena je odboru v znesku \$130.00. Z tem so Slovenci naravnost solidarno izkazali gled pomoči junaškemu slovenskemu narodu in njegove armade — Sovjetski Uniji. Pohvalno se je izrazil naspram temu tajnik mestnega odbora za pomoč Sovjetski Uniji, ki je bil nekaj časa navzoč na zabavi, ter tudi spregovoril nekoliko plemenitih besed b občutkom, da je naša dolžnost pomagati naši zavezni- ci in ji z tem olajšati napore borbo, katero vodi tudi v našo korist in osvobodjenje zaslužnih narodov.

Radi prostora imena darovalcev, priobčimo v prihodnji izdaji, vred z drugimi iz drugih naselbin. Tem potom se zahvaljujemo rojaku Kozlevča-ju za odstop prostora in vsim drugim vdeležencem, ki so pomagali za uspeh gornje vsote za pomoč Sovjetski Uniji.

Poroč.

Še en protest cerkvenega dostojanstvenika proti laškim grezodejstvom

Škof Josip Srebrenič piše papežu

London, 27 novembra — Informacijska služba jugoslovenske vlade v Londonu je razglasila naslednje:

Josip Srebrenič, katoliški škof na otoku Krku, ki se nahaja v Dalmaciji, zasedeni od Italijanov, je poslal 14. junija naslednje pismo Luigi Maglione-u, sekretarju v Vatikanu, v katerem protestira proti grozodejstvom Italijanov napram civilnemu hrvaškemu prebivalstvu Dalmacije in Primorja.

"Z vsi skromnostjo opozarjam Vašo Eminencijo na naslednja zlodela, ki so zadnja dva meseca vzgled postopanja italijanskih vojaških in civilnih oblasti napram hrvaškemu prebivalstvu province Reka in Kupa, katere so bile lani priključene Italiji. Takoj po zasedbi teh okrajev v aprilu leta 1941, so laške oblasti internirale vse one osebe, ki so veljale za nevarne ali nezanesljive. To se je zgodilo brez predhodne sodne preiskave ali obravnave.

"Ena izmed posledic tega postopanja je bila, da se je ljudstvo začelo skrivati v gozdovih, želeč se tako izogniti aretaciji. Ker pa so se oni, ki so pobegnili v gozdove, često maščevali nad zasledovalci, ako so bili to italijanski vojaki ali meščani, so sklenile laške oblasti z najstrožjimi kaznimi prepovedati in onemogočiti odhod v gozdove. Namesto da bi poiskali zločince v gozdovih in jih kaznovali na podlagi obstoječih zakonov, pa bilo vojaških zakonov, so začeli preganjati ne dovoljne državljane in se krvalovo maščevati nad ženami otroci, starci in stankami ter včasih celo sad živino in nad hišami.

"Navajam najnovejše vzgledje:

"Dne 6 junija, 1942. je italijanska vojska obkolila nekatere vasi v okrožju Kastava blizu Reke, internirala mnogo ljudi ter zažgala in porušila njihove domove:

"1. V Sv. Mateju je bil interniran skupaj s svojo snaho in štirimi otroci, 55-letni Franjo Mladenčič. Dva otroka sta bila dvojčka, komaj 5 mesecev stara. Imovina te rodbine je bila zažgana.

"2 V vasi Srasena so bili internirani 74—letni Andrija Marcelja, njegova žena Marija in njegova hčer Marija, njihova hiša je bila oropana. V isti vasi je bila upeljena hiša neke rodbine ki je bila odsotna. Nadalje sta bile internirane v Sarseni 50—letna Jelena Sarsen in njena 22—letna hčer Marija, njuna hiša je bila porušena.

"3. Ana Gmaz, 69—letna stanka, je bila deportirana skupaj s svojo snaho Marijo in 12—letni vnukom Antejem. Njihovo hišo so oropali.

"4. V Blazici so ulovili Ljubico Srok in njenega moža Franja, starega 46—let ter jih ustrelili, njihovo hišo pa porušili. V isti vasi so deportirali 68—letnega Josipa Mladenčiča in njegovo ženo, njih sina Marjana pa so ustrelili.

"5. V Jurasu so internirali 75—letnega Antona Marcelja, njegovo 62—letno ženo Marijo in štiri njihove vse!

Moja vera je v Jugoslavijo nezlomljiva, ker Jugoslavija ni samo nujna zgodovinskega razvoja, ampak imperativ življenja Južnoslovanskih narodov in srečnejše bodočnosti!"

*vnuke, od katerih je najmlajši komaj 3 leta star, najstarejši pa 12. Njihovo hišo so razrušili.

"6. V Brnasu so internirali 96—letnega Matija Sirolo, njegovega sina Franja, njegovo snaho Zoro in štiri vnuke, od katerih ima najmlajši 7 mesecev. Njihovo hišo so razrušili.

"7. Iz Sroka so deportirali 71—letno Marijo Sirolo, njeno snaho in enega otroka. Hišo so zažgali V isti vasi so porušili hišo neke odsotne rodbine. Dve druge osebi iz Sroka, 71—letnega moža in njegovo 62—letno ženo, so deportirali, hišo pa porušili.

"8. V Marcelju so porušili hišo neke odsotne rodbine.

"9. V Globici so porušili eno hišo.

"10. Istega dne, 6. julija, so porušili v Kastavu 20 hiš in ustrelili 12 oseb.

V bližini Bistrice pri Reki so bili ustreljeni trije karabi nijski častniki. Mesto, da bi poiskali zločince, so poslali edinicu italijanske vojske, ki je zasedla te kraje na binkoštni praznik, dne 4. junija. Porušeno je bilo 6 vasi in ustreljenih je bilo 80 oseb, vse ostale pa so deportirali.

Vse te žrtve so padle zaradi zločina, ki je bil povzročen od neznanih ljudi.

Iz vasi Čavljice so "hostarji" odvedli v gozd dva italijanska učitelja. Dne 12. junija se je naenkrat pojavila italijanska vojska, porušila pet hiš in ustrelila pet mož, izmed katerih je imel eden komaj 16 let.

"V vasi Jelenje so dne 10. junija porušili 20 hiš, 20 s srečkanjem določenih mož pa ustrelili.

Vse te žrtve so bile ustreljene, oropane ali deportirane brez obravnave in brez preiskave. Mnoge krutosti in hudobije so bile zagrešene le radi tega, ker je bil kakšen sorodnik pobegnil v gozdove.

Take strahote delajo italijanske vojaške in civilne oblasti vsak dan. Hrvaško prebivalstvo ne najde pri italijanski oblasti nobene podpore in nobenega usmiljenja. Da, res je, da so tudi nemški nacisti krivi takih zločinov, toda oni pri tem javno izpovedujejo poganske in materijalistične ideje, dočim sta oba, italijanska vojska in narod, verno udanokatoliški veri. Italijansko vojsko spremljajo psvodštevilni katoliški duhovni in vojaški kaplani. Ta silno važno okoliščina prepričuje nesrečni hrvaški narod, da katoličanstvo, ki dovoljuje takšne brutalnosti, nima niti volje, niti zadosti moči, da bi jih preprečilo ali obsodilo.

Slične misli begajo hrvaški narod in odpirajo možnost agitatorjem, tako da na žalost Hrvati čedalje bolj izgublajo zaupanje v kassvetemu Očetu, med tem ko toliko cerkev in udanost so na drugi strani izročeni dejstvu, da jih komunizem vabi z odprtimi rokami in da v njem vidijo edino silo, ki jih v gozdovih zaščiti pred Italijani.

Pametno bi bilo, upoštevati to in celo bistveno za Vatikan, da bi kar najslonejšje obsodil nečloveško in nemoralno postopanje, ubijanje talcev zaradi činov, katerih niso zagrešili in vse podobne grozne metode maščevanja nad nedolžnimi ljudmi v vseh onih slučajih, kjer je nemogoče ujeti prave krivice.

V...